

SZEMLE

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának kiadványsorozata. Negyven felé közeledik azoknak a kiadványoknak a száma, amelyek a *Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának közleményei* c. sorozatban eddig napvilágot láttak. A kiadványoknak nemcsak tárgya, témaválasztása igen változatos, hanem formátumuk, sokszorosítási módjuk is. Sok az egyszerű különlenyomat (a *Magyar Tudományból* és a *Magyar Könyvszemléből*), de vannak kisebb-nagyobb önálló publikációk, sőt húsz-harminc ív terjedelmű vasok kötetek is. Több cikk foglalkozik az Akadémiai Könyvtár történetével (HARASZTHY Gyula: *A 130 éves AK.* 1. sz.; BERLÁSZ Jenő és SZAKMÁRYNÉ NÉMETH Mária: *A MTA Könyvtárának múltja és jelene.* 2. sz.; F. CSANAK Dóra: *Az AK története a szabadságharcig.* 14. sz.; FRÁTER Jánosné: „Nemzeti részvét emelle”. 28. sz.), a Könyvtár egyes osztályainak tevékenységével, így a kéziratárral (BERLÁSZ Jenő: *Az AK Kéziratárrának átalakulása.* 4. sz.; GERGELY Pál: *Az Akadémia levéltára a MTA Könyvtárának kéziratárában.* 9. sz.), a restauráló műhellyel (CSAPODI Csaba: *Könyvkonzerválás és restaurálás a MTA Könyvtárában.* 10. sz.), a fotolaboratóriummal (TÓKÉS László: *Az AK mikrokönyvgyűjteménye és fotolaboratóriuma.* 23. sz.; ÚÓ: *A mikrokártya és a kutató.* 35. sz.), a könyvtár egyes állagaival (BÜKY Béla: *Székelly Bertalan hagyatéka az AK-ban.* 29. sz.; MÉREINÉ JUHÁSZ Margit: *Mikszáth Kálmán szellemi és tárgyi hagyatéka a MTA-n és tájmúzeumainkban.* 31. sz.; RÁSONYI László: *Stein Aurél és hagyatéka.* 18. sz.; GERGELY Pál: *Pápai Párizs-album a MTA Könyvtárában.* 21. sz.; ÚÓ: *Bartók Béla ismeretlen levelei a TAK-ban.* 22. sz.). Több tanulmány könyvtárügyünk elvi és gyakorlati kérdéseire igyekszik a kor színvonalán álló választ adni (HARASZTHY Gyula: *Az Országos Könyvtárügyi Tanács és a magyar könyvtárügy időszerű kérdései.* 5. sz.; RÓZSA György: *The documentation of science organization as an emerging new branch of*

scientific information. 32. sz.), olvashatunk bennük a könyvtári szabványokról (MORAVEK Endre: *Die neuen ungarischen Bibliotheksnormen.* 7. sz.), katalogizálási problémákról (MORAVEK Endre: *Kiadványtípusok a katalogizálás szempontjából.* 11. sz.; Sz. NÉMETH Mária: *A központi folyóiratcímjegyzék kérdései.* 12. sz.; CSAPODI Csaba: *Der geographische Begriff im Katalogsystem der Bibliothek.* 16. sz.), a dokumentáció kérdéseiről (CSAPODI Csaba: *L'avenir des périodiques scientifiques.* 13. sz.), könyv- és könyvtártörténetről (CSAPODI Csaba: *A legrégebb magyar könyvtár belső rendje.* 3. sz.; ÚÓ: *Mikor pusztult el Mátyás király könyvtára?* 24. sz.; ÚÓ: *Mikor szűnt meg Mátyás király könyvfestő műhelye?* 34. sz.), de talá-
lunk érdekes történelmi és irodalomtörté-
neti adalékokat is (SARLÓSKA Vince Ernő: *Bolyai János házassága a köztudatban és a dokumentumok.* 23. sz.; RÁSONYI László: *A magyar keletkutatás orosz kapcsolatai.* 26. sz.; BÜKI Béla és CSENGERYNE NAGY Zsuzsa: *Székelly Bertalan illusztrációi egy tervezett Petőfi életrajzhoz.* 36. sz.), ismét más műfajt képvisel az akadémiai folyóiratok repertóriuma (GERGELY Pál és MOLNÁR Zoltán: *Az Akadémiai Értesítő és a Magyar Tudomány repertóriuma 1840–1960.* 33. sz.).

A gyakorlati könyvtári munka szempontjából kétségkívül legfigyelemreméltóbb MORAVEK Endre és WÉGER Imre könyvészeti szakszótára (*Magyar könyvészeti kifejezések kis orosz szótára.* 15. sz.), és még inkább a MORAVEK Endre szerkesztésében megjelenő, hatalmas anyagot feltáró könyvtári rövidítések szótára (*Vocabularium abbreviatarum bibliothecarii.* 1. vol. *Abbreviaturae cyrillicae.* 25. sz., 2. vol. *Abbreviature litteralis Latinis compositae.* [előkészületben], 3. vol. *Index acronymorum selectorum.* 1. pars. *Instituta rerum publicarum.* *Instituta a compluribus gentibus mutuo consensu fundata.* [előkészületben], 2. pars. *Instituta scientifica.* 30. sz. 3. pars. *Instituta paedagogica.* 38. sz.). Az eddig megjelent kötetek gondos és szokatlanul

széles körű gyűjtőmunkáról tanúskodnak. A cirillbetűs rövidítések válogatott jegyzéke a legfontosabb bolgár, orosz, macedón, orosz, szerb és ukrán könyvtári érdekű rövidítéseket tartalmazza, ezek magyar, német és angol jelentésével együtt (részletesebben ismertette Dzsó László, *Magy. Könyvszemle*. 1963. 296. l.). A különféle betűszavakból, kezdőbetűkből álló rövidítések feloldását közlő harmadik kötet második része a tudományos testületek, intézmények, intézetek, társulatok stb. névrövidítéseit öleli fel a pedagógiai intézmények kivételével; a harmadik rész a nevelés- és oktatásügyi intézmények, tanintézetek, pedagógiai célú szervek nevének rövidítésein kívül az egyetemi és egyéb tudományos fokozatok, diplomák, valamint az egyetemi és egyéb ifjúsági szervezetek rövidítéseit is felsorolja. A sorozatot a már készülő latinbetűs rövidítések, és a nemzeti, nemzetközi, politikai és közgazdasági intézmények névrövidítéseit tartalmazó kötetek teszik majd teljessé. Kár, hogy az eddig megjelent kötetek nem közlik az anyaggyűjtés során eredményesen használt forrásművek részletes jegyzékét.

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárát feltétlenül dicséret illeti azért, hogy munkatársainak tudományos publikációs számára állandó megjelenési lehetőséget biztosított, a közzétett dolgozatok az esetek többségében ezt kétségkívül meg is érdemlik. Olykor azonban nem ártott volna nagyobb figyelmet fordítani a kifejezések és a bibliográfiai hivatkozások formájára. A PÁPAI PÁRIZ-albumról szóló tanulmányban különösen feltűnő a jegyzetek pongyola stílusa (5. sz. jegyzet: „Tanulmányúton volt többször Utrecht, Leyden és több német városban.”; 8. sz.: „... atyja tanszékére hívták meg, több melléktárgyat tanítva.”; 9. sz.: „... a kancellár mellett maga is sokat művelődött tovább.” 19. sz.: „Amsterdami, leydeni tanulmányai után az utóbbiban lelkésznek választották.” Az első pillantásra szemet szúr az egyik *Canterbury*-i bejegyzés írójának neve: „Anglia érsekprimása: G. Eborum.” (7. p.). Ilyen nevű „érsekprimás” soha nem létezett. A *Canterbury*-i érsek a kérdéses időben, 1716 és 1737 között William WAKE volt, de minden bizonnyal nem róla, hanem William [= Guilelmus] DAVES yorki érsekről van szó, York latin neve ui. „Eboracum”, ebből származhat a rejtélyes „Eborum” név, a bejegyzés helyes olvasata tehát „G[uilelmus] Eboracensis” lehet.

A BOLYAI János házasságáról szóló közlemény értékéből sokat levon, hogy okfejtését nehéz nyomon követni, a lényeges elsíkkad a lényegtelen túlhangsúlyozása következtében. A kelleténél jóval rész-

letesebben ismerteti pl. ENGEL József életrajzát, holott a főprobléma szempontjából semmi jelentősége sincs. A házasság felbontásának okait vizsgálva úgy érezzük, a szerző önmagával kerül ellentétbe, amikor azt írja, hogy BOLYAI és ORBÁN Rozália azért váltak el egymástól, mert „a katonai hatóságok merev magatartása véget vetett minden további tervezgetésnek”, és a válás „nem kapcsolatuk belső ütközéseiből, hanem a külső hatalom parancsoló akaratából” történt. (11. l.). A következő lapon azonban ott találjuk — igaz, németül — ORBÁN Rozália vallomását arról, hogy férjével „sajnos céptelen volt összeférni, és emiatt életük csaknem állandó veszekedés volt.” (12. l.).

RÁSONYI László értekezése, *A magyar keletkutatás orosz kapcsolatai*, érdekesen foglalja össze a magyar és orosz kutatók munkásságának kölcsönhatásait a különböző tudományok, elsősorban a nyelv-, néprajz- és történettudomány területén a legrégibb időkől napjainkig. Annál elkeserítőbb — különösen mivel könyvtári kiadványról van szó — a bibliográfiai hivatkozások következtelensége, hiányos volta. Csak a legfontosabb, leggyakrabban előforduló hibákat soroljuk fel: 1. a folyóiratoknál egyes esetekben csak az évfolyam-, ill. kötetszám van feltüntetve, a megjelenés éve nem (pl. 4. sz. jegyzet), máskor viszont csak az évszámot találjuk meg, az évfolyam jelölése elmaradt (20. sz.); 2. a folyóiratcímek rövidítéseiben teljes a zűrzavar: egyszer *Magyar Nyelv* (4. és 5. sz.), máskor *MNy* (62. sz.); egyszer *Nyelvtud. Közlem.* (22. sz.), máskor *Nyelvt. Közl.* (24. sz.), de akad *NyK* is (23. sz.); van *Keleti Szemle* (56. sz.), de van *K. Sz.* (57. sz.) és *KSz* is (79. sz.); ugyanígy hol *Ethnogr.* (61. sz.), hol pedig *Ethn.* szerepel (uo.); 3. egy és ugyanazon mű hivatkozásai a könyvek esetében is eltérnek egymástól: *Krompecher i. m.* (20. sz.) és *Krompecher B. op. cit.* (23. sz.); 4. a nagy kezdőbetűk használata önkényes: *Keleti Kútfők* (33. sz.) *A Magyar Honfoglalás Kútjói* (uo.), *Opüt Szlovárja Tjurkszkih Narecsij* (38. sz.); 5. idegen szerzők keresztneve egyszer elől, máskor hátravetve szerepel: *Radlov, V.* (37. és 38. sz.), de *M. Pogodin* (46. sz.); 6. az interpunkció erősen eltér a megszokottól, vesszőt találunk a szabványnak megfelelő kettőspont, pont helyett; 7. két szerző közös művét egyszer így idézi: *Kunik i Rozen* (31. sz.) — nem szabályos, de kevésbé félreérthető, mint egy másik: *Danilevszkij-Grot* (17. sz.), amely kettős nevet sejtet, holott itt is két szerzőről van szó; 8. csak feltételezzük, hogy a „külön kiadvány” (36. sz.) különnyomatot jelenthet.

A felsorolt hibák legnagyobb része mit

sem von le a közreadott tanulmányok tudományos értékéből, de figyelmeztetnek arra, hogy a sorozat szerkesztőinek, az egyes tanulmányok lektorainak a jövőben sokkal nagyobb gondot kell fordítaniok formai, fogalmazási hibák, a szövegben előforduló ellentmondások kiküszöbölésére.

PÁLVÖLGYI ENDRE

Fonotov, G. P.: V. I. Lenin o bibliografii. Moszkva, 1962. 56 l.

BONCS-BRUEVICS a *Szovjetszkaja Bibliografija* 1940-i évfolyamában arról a kérdéstről ír, hogy érdemes-e kutatni LENIN véleményét egy speciális és szűk szakterületről. Gyakran felmerül az a kérdés, hogyan volt LENINnek ideje pl. az Októberi Forradalom időszakában különböző kulturális problémákkal foglalkozni. Valójában el tudta-e mélyülni részletkérdésekben, meg tudta-e részletesen tárgyalni a dekrétumokat, rendelkezni róluk, és érdeklődött-e eredményükről. A kérdésre pozitív választ kell adnunk. Egész munkássága alatt nagy jelentőséget tulajdonított a kultúra ügyének, tanulmányozta és előmozdította azt.

LENINT különösen érdekelte a könyvtárügy. Életét, politikai pályafutását mindnyájan ismerjük, és tudjuk, hogy számos külföldi országban megfordult, sokáig élt börtönben, száműzetésben, emigrációban. Anyagi helyzete, körülményei nem engedték meg, hogy a munkájához szükséges összes könyvet megszerezze, illetve magával vigye. Ezért fokozott mértékben használta az állami és magánkönyvtárakat. Mint családtagjaihoz, barátjaihoz írt leveleiből értesülünk, kérte, hogy a hazai és külföldi könyvtárak és kiadók nyomtatott katalógusait szerezzék be és küldjék el számára. Így használta a British Museum, a Bibliothèque Nationale, a berlini, berni, brüsszeli, aarai, moszkvai, pétervári könyvtárak megjelent katalógusait, valamint az egyes országok nemzeti és szakbibliográfiáit is. Száműzetésében nyolcszáz forrást használt fel munkájához. A kreml-i könyvtárban megtalálható *Knizsznaja Letopisz* 1917–19-i számaiból 213 könyvet jelölt ki tanulmányozásra. 126-ot a párt-történet, az anarchizmus és a cárizmus dokumentumai közül, 20 az agrárkérdéssel foglalkozik stb. Olvasmányairól készült jegyzékeiben ilyeneket találunk: „van bibliográfiája”, „a munka nem ér semmit, de van bibliográfiája.” Ismerte és használta STAMMHAMMER *A socializmus és kommunizmus bibliográfiája* c. 1893–1909 között Bécsben megjelent kiváló munkáját. Mint az *Imperialista füzetek*ben írja, fel-

használta az 1913-ban Bostonban (USA) megjelent *Munka bibliográfiája* és az 1906–1912 között napvilágot látott nyolc kötetes *Gazdasági és jogi bibliográfia* c. műveket.

LENIN jelentős munkája a GRANAT-testvérek *Lexikonában*, 1915-ben megjelent (7. kiad. 28. köt.) *Marx-bibliográfiája*. A 60 000 betűs cikkhez 15 000 betűs bibliográfia kapcsolódik, amelyet a következő rendszerbe foglal: 1. *Bibliográfiák* (pl. SOMBART 1905-ben megjelent 300 tételes műve). 2. *Biográfiák*. 3. *Filozófia és történelmi materializmus*. 4. *Marx gazdasági tanításai*. 5. *Revizionizmus és az ellene való harc*. 6. *Tőkefelhalmozás a kapitalizmusban — imperializmus*. 7–8. *Régi orosz irodalom és narodnyikok Marxról*. 9. *Kiegészítés*. 10. *Engels munkáiról*. 11. *Anarchista és szindikalista irodalom a marxizmusról*. Az egyes könyvek „történetét”, a megjelenés, illetve a megírás dátumát is közli, ha orosz nyelvre lefordították, értékeli a kiadást. (Pl. megtudjuk, hogy a *Tőkének* ekkor már öt orosz kiadása volt.) Az egyes részekben belül a — kronológikusan — feltüntetett burzsoá, revizionista irodalommal szembeállítja a marxistát, így BOGDANOV *Tanulmányok a marxista filozófiáról* c. munkájával a *Materializmus és empiriokriticismus*. LENIN tanulmányának és bibliográfiájának nagy szerepe volt abban, hogy MARX élete és munkássága eljutott a széles tömegekhez. 1922-ben közreadott *Harcos materializmus* c. cikkében konkrét tanácsot ad a bibliográfia felhasználására az anti-klerikális propagandisták számára.

LENIN a bibliográfia területén is pártos-ságot követelt, hangsúlyozva, hogy a nép politikai nevelésében, a tömegek forradalmi öntudatának növelésében milyen fontos szerepet tölt be.

FONOTOV tanulmányában részletesen foglalkozik LENIN és a bibliográfia kapcsolatával. Szemléletesen bemutatja, hogyan vált az állandó munkaeszközzé tudományos és politikai munkájában. A szerző valóban pártos, igényes tanulmányt ad a kutatók és könyvtárosok kezébe.

LAKOS KATALIN

The typographic book 1450—1935.

A study of fine typography through five centuries exhibited in upwards of three hundred and fifty title and text pages drawn from presses working in the European tradition. With an introductory essay by Stanley MORISON and supplementary material by Kenneth DAY. London, 1963, Bern. XIII, [1], 99 l., 377 t.

MORISON *Four centuries of fine printing* című, 1924-ben megjelent könyvének új

kiadásával állunk szemben. A könyv célja akkor is szemléltetés volt elsősorban, a tipográfia fejlődésének képekben való bemutatása és nem rendszeres könyv- vagy nyomdászattörténet. A könyvgrafika angol művészei vették mintául és önképzésük alapjául a MORISON könyvében közölt ábrákat.

A közel negyven éve kifogyott könyvet most a lehető legszebb külső kiállításban és az azóta eltelt idő fejlődésének kiegészítő szemléltetésével teszi ismét közzé az eredeti mű kiadója. A MORISON eredeti bevezetéséhez függelékként csatlakozó rövid történeti részt a XX. század harmadik és negyedik évtizedéről Kenneth DAY írta, és végezte az e periódusra eső — aránylag kevés — új címlap- és szövegminta válogatását is. A könyv nagyobbik és ma is legértékesebb része a tipográfia öt évszázados fejlődését szemléltető ábrák gyűjteménye.

A könyvnek sem művészi értékéből, sem tanulságos használhatóságából nem von le, ha aláhúzzuk, hogy elsősorban az angol nyomdászat mestereinek történelmi galériája. Túlnyomóan angolszász, sőt elsősorban angliai nyomdászok legremekebb alkotásait vonultatja fel. A legújabbkori — Kenneth DAY válogatta — ábrák közül csak 6 a német és 3 az amerikai, szemben a 26 angol könyvcímlap-, ill. szövegmintával. A kelet-európai könyvművészetet egyedül egy prágai nyomtatvány címlapja képviseli. Persze, tekintetbe kell venni, hogy a könyv tudományos célja mellett bibliofil kiadvány, és elsősorban angolul értő olvasók számára készült — talán ezért is kevés az egyéb nyelvű szemelvény. (A német kiadványok egy része is angol nyelvű, illetve egy ízben latin: az *Énekek éneke* egy művészi kiállítású lapja.)

Hibáztathatjuk azt is, hogy MORISON gyűjtését az új kiadás csak 10 évvel bővítette ki, — nem mertek volna még a legmodernebb törekvésekről véleményt nyilvánítani?

És — bármily sikerültek a fekete-fehér ábrák, bármily tökéletesen szemléltetik a nyomtatványok tipográfiai képét és annak korokon át következő változásait — szívesen láttunk volna színes ábrákat is.

D. B.

Winna latorosl w exlibrisie. Katalog wystawy. Tarnów, 1963, Grudzien. [28] l.

A Tarnóvi Múzeum 1963 végén kiállítást rendezett Norbert LIPPÓCZY, a magyar származású lengyel exlibris-gyűjtő szőlő és bor vonatkozású exlibriseiből, és a kiállításnak szép kiállítású katalógussal állított emléket. A kiállított 192 lap csak egy része a LIPPÓCZY-féle gyűjteménynek, mert első-

sorban — művészi kivitel és technikai megoldás szempontjából — csak az átlagon felüli lapok kerültek a tárlókba. A lapok többsége szőlővel és borral kapcsolatos zsánerkép; a szőlős-boros csendéletek külön csoportot alkotnak. A lapok egy részén a szőlő és a bor mint szimbólum jelentkezik: hol a jótét, hol a termékenység kifejezőjeként. Néhol az egészséget szimbolizálja, néhol a napsütötte tájak iránti nosztalgiát. Osztrák, belga, cseh, francia, holland, német, norvég, lengyel, olasz és szovjet művészek lapjai mellett bőven találhatunk magyar lapokat is. A magyarokat DRAHOS István 14 fametszete, HARANGHY Jenő, KÜRTI József, REITHOFER Jenő egy-egy klisé nyomata, NAGY Arisztid, NAGY Árpád Dániel, NAGY Ferenc és VADÁSZ Endre egy-egy fametszete, STETTNER Béla egy linometszete, FERY Antal hat fametszete, két klisényomata és három részkarca képviseli, nevekben is, lapokban is színvonalasan. A katalógus külön érdekessége FERY Antalnak LIPPÓCZY Norbert részére készített és egy XVIII. századi tokaj-hegyaljai bálvány-sajtot ábrázoló, kétszínnyomatú fametszete, amely a katalógus külön melléklete. Az illusztrációk között egy magyar (DRAHOS István KARDOS Róbert részére készült fametszete) és két magyar vonatkozású lap (Erich SCHÖNER FERY Antal részére készített és Zbigniew DOLATOWSKI SEMSEY Andor részére készített linometszete) is szerepel.

A kiállítás katalógusa három nyelvű bevezetőjében (lengyel, magyar és francia) nemcsak a LIPPÓCZY-féle gyűjteményt ismerteti, de a kiállítás létrejöttének körülményeit is, és precíz leírásaival (a művész neve, születési, illetve halálzási éve, a lap tulajdonosának neve, a lap technikája, keletkezése éve, az esetleges jelmondatok szövege és ha van: opus-szám is) azoknak is jó áttekintést ad a kiállítás anyagáról, akik magát a kiállítást nem láthatták. Kár, hogy a lapok méretének közlése elmaradt.

GALAMBOS FERENC

In memoriam Valentin le Campion. (Nanoy 1962.) 20 l.

A francia exlibris-egyesület az 1962-ben Párizsban megrendezett IX. Exlibris-Kongresszus alkalmából pályázatot hirdetett az orosz származású kitűnő francia exlibrisművész és illusztrátor, Valentin Le CAMPION emlékének fametszetű grafikai lapon történő megörökítésére. A pályázaton 7 országból 38 művész vett részt 43 művel, köztük 8 magyar művész 9 lappal.

A pályázaton résztvevő művek a IX. Exlibris-Kongresszus elnökének és felesé-

gének, Odile és André HERRYnek az áldozatkészségéből külön füzetben is megjelentek, sőt e kis füzet még a későn érkezett és így a pályázaton részt nem vett lapokat is (így DRAHOS István lapját is) közli, s ezzel nemcsak a pályázaton résztvett művészeknek állít emléket, de minden exlibris-gyűjtőnek módot nyújt arra is, hogy a fametszés mai fő irányával és stílustörékvéseivel, is megismerkedhessék. A közzölt munkák az olasz, lengyel, magyar és belga fametszőművészek korszerű technikáját demonstrálják, és ismét meggyőznek bennünket arról, hogy a nagymúltú francia fametszőművészet napjainkban nem tud reprezentáns művészt felmutatni. A pályázaton résztvett francia lapok a századforduló és a húszas évek ma már ódonnak ható szimbolikáját, zsúfolt, szinte áttekinthetetlen kompozíciós törekvéseit és elavult metszőtechnikáját lehelik, talán az egy M. JAMAR lapja kivételével.

A bemutatott magyar lapok — egy lap kivételével — méltón reprezentálják a mai magyar fametszőművészetet. FERY Antalnak a pályázaton elért negyedik helyezése nem véletlen, s ha a zsűriben magyar képviselő is részt vett volna, talán még jobb lett volna az eredmény.

GALAMBOS FERENC

MAT'OVČIK, Augustín: Vavrinec Čaplovič a osudy jeho knižnice. Martin, 1962, Matica. 150 l.

Pavol FLOREK kéziratban maradt munkája s az eddigi szakirodalom felhasználásával, de főleg saját szorgos kutatásai eredményeképpen Augustín MAT'OVČIK kimerítő alaposággal dolgozta fel CSAPLOVICS Lőrinc és az alsókubini CSAPLOVICS-könyvtár egész problematikáját.

Az Árva megyében született CSAPLOVICS Lőrinc (1778—1853) a magyarországi felvilágosodás és reformkor érdekes alakja volt. Mint több földesúr jegyzője és levéltárosa, otthon is, Pozsonyban is, Bécsben is szorgalmasan gyűjtötte össze mindazt, amit kora kulturális értékének tartott; főleg könyvgyűjteménye volt hecses, de számos kézirat, természettudományi eszköz, régi érem stb. is a birtokában volt. A kor művelődéstörténete több hasonló gyűjtőt tart nyilván; itt most csak JANKOVICH Miklóst említjük, akiről köztudomású, hogy — főleg népdalgyűjteményével — a magyar irodalmi élet fejlődésére milyen nagy hatással volt. CSAPLOVICS Lőrinc szerepe a szlovák művelődés történetében legalább ilyen fontos; amikor 1839-ben 45 000 kötetnyi gyűjteményét szülőföldjé, Árva megye közönségének adta

át, a szlovák kultúra színvonalának emelése lebegett a szeme előtt. Ebből a szempontból igen érdekes és fontos annak az ajándékozó (alapító) levélnek a szövege, amelyben CSAPLOVICS a könyvtár Alsókubinban való felállítását s gondozásának, fenntartásának módszereit írja elő. Ez a levél jó képet ad e kor magyarországi könyvtárainak fejlettségi fokáról, de magáról az ajándékozóról is. Célkitűzése is jellemző: a közműveltséget, a nép kultúráját akarja vele emelni; ennek a szolgálatában áll az is, hogy előírja: a könyvtárosnak tudnia kell, hogy melyik könyv kinek való. A szépirodalom iránt erős ellenszenvet érez; nem ismeri fel nevelő erejét, s hatását egyenesen károsnak tartja az erkölcsök szempontjából. Ez viszont arra utal, hogy jellegzetesen hazai, sőt szlovák aufklárisztáról van szó, akinek a racionalista népnevelő szempontjaiba az egyházi hatások is belevegyültek.

MAT'OVČIK a legkisebb részletekre is kiterjeszkedő aprólékosággal mutatja be CSAPLOVICS életrajzát, gyűjtő módszerét, az ajándékozás eseményeit, a könyvek átszállítását Pozsonyból Alsókubinba, majd a könyvtár történetét 1840-től mindmáig. Adatgazdagsága és precizitása mintaszerű; nincs a magyarországi könyvtörténetnek olyan szakembere, aki művét ne tudná haszonnal forgatni. Jól jellemzi azokat a személyeket is, akik a gyűjteménynek Alsókubinba való kerülése után fenntartásán, konzerválásán, bővítésén stb. fáradoztak. Végigvezeti a könyvtár múltját a forradalom, a BACH-korszak, a dualizmus, az első világháború, az államfordulat, a polgári Csehszlovákia, az „önálló fasiszta” Szlovákia, majd az 1945-i felszabadulás eseménytörténetén, s igyekszik mindenütt rámutatni arra, hogy az egyes korszakok vezető személyiségei s rendeleteik végrehajtói hogyan s milyen mértékben teljesítették az adományozó CSAPLOVICS Lőrinc intencióit.

Míndez lehetetlen alapos korrajz nélkül. S amilyen elismerésre méltó az a pontosság, amellyel a szerző a könyvéhez szükséges adatokat feltárta és rendszerbe szedte, a társadalmi és politikai háttér megajzolója annyi kívánni valót hagy maga után. Az első fejezetben elsősorban arról a gazdasági válságról beszél, amely a XIX. század első évtizedeiben Magyarországon uralkodott, majd a nemzetiségek üldözéséről szól. Sem itt, sem később nem emlékezik meg arról, hogy CSAPLOVICS egész beállítottsága, magatartása a felvilágosult racionalizmusban gyökerezik, s a könyvtár történetének további fejlődési fokozatain sem tudja megragadni a kor eszmevilágának lényegét. Így érthető, hogy nem tud mit kezdeni a nagy

könyvgyűjtő patriotizmusának s a többi magyarországi nemzetiséghez fűződő viszonyának kérdésével sem. CSAPLOVICs hangsúlyozta a magyar nyelv megtanításának szükségességét, de ugyanakkor élesen beszélt azokkal, akiket — kortársaihoz hasonlóan — „magyaromán”-oknak nevezett (9., 49 — 50. l.). Aki számol azzal, hogy a „magyaromán” szó nemcsak a magyar nyelvért, hanem a radikális liberalizmusért is küzdő ellenfeleket jelenti, annak ez a kijelentés is elég arra, hogy megállapítsa: CSAPLOVICs a szlovák nemzeti öntudat fejlődésében az első korszak képviselője, aki már a szlovák kultúra önállóságára törekszik ugyan, de még nem szakít teljesen a múlt közös patriotizmusával. De MAT'OVČIKnak alaposabban, mélyrehatóbban kellett volna megvizsgálnia a nyelvi harc magyar oldalát is. Az 1790/91-i, 1792-i és az 1805-i országgyűlésről mint a magyar *burzsózia* nemzetiség-ellenes támadásairól nem lehet beszélni; már többen is több helyen szóltak arról, hogy a polgárság egész Délkelet-Európában és így Magyarországon is később fejlődött ki s jutott politikai szerephez. A polgárosodás harcának Magyarországon a középnemesség volt a vezető rétege. A nyelvi harcban a feudális világ latin és német nyelve ellen és a nemzetiségek nyelvével szemben indított támadást, egyszerűen: a pozitívumot és a negatívumot *egyszerre* kell meg látnunk. De a könyvtár történetének bemutatása közben ugyancsak mélyrehatóbban és differenciáltabban kellett volna bemutatni a további korszakok képét is. Erre csak egyetlenegy példát idézünk. REXA Dezsőnek a XX. század elején Alsókubiban kifejtett tevékenységével kapcsolatban a pozitív vonások bemutatása mellett joggal említi meg a nacionalista negatívumokat is, s joggal szól arról is, hogy REXA CSAPLOVICsról szóló tanulmányában (*Műzeumi és Könyvtári Értesítő*. 1907—1908) helytelenül nevezi hőstét a magyar nemzeti könyvtárügy előfutárának. De azt már nem mondja meg eléggé pontosan, hogy mindez az imperializmus korának kielezett nemzetiségi harcaival volt összefüggésben, s ezért nem látja meg azt sem, hogy REXának a kor sajátos nemzetiség szemléletével összefüggő magatartásában mindenek ellenére éppen nemzetiségi szempontból is milyen előremutató, pozitív vonások is vannak: ma már köztudomású pl., hogy HVIEZDOSLAV Kisfaludy társasági tagságának ő volt az egyik kezdeményezője.

CSAPLOVICs eredeti célkitűzéseit egyetlen következő korszak sem tartotta be; az alapító felvilágosult racionalista magatartása már a következő nemzedék számára is elavultnak bizonyult; a XIX. századvég-

nek s századunk elejének magyarosító tendenciái éppen úgy a kor mentalitásával magyarázhatók, mint JÁN SMETANÁnak az 1918-i államfordulat utáni tevékenysége, amelyben viszont a polgári Csehszlovákia jellegzetességei tükröződnek.

Hadd hívjuk fel MAT'OVČIK figyelmét még egy — éppen az alaposabb koreképpel kapcsolatos — fontos problémára. MAT'OVČIK REXA említett tanulmányában azt hibáztatja, hogy CSAPLOVICs könyvtárát SZÉCHÉNYI Ferenc és JANKOVICH Miklós gyűjteményeivel hozza összefüggésbe. Abban természetesen igaza van, hogy REXA a „hungarus” (uhorsky) patriotizmust tévesen fordítja „magyar”-ra, s ezért tévesen tekinti CSAPLOVICs működését „magyar hazafiúi” ténykedésnek. Viszont szerintünk nincs kizárva az összefüggés CSAPLOVICs és a magyar könyvgyűjtés említett két kiválósága között. Hiszen pl. SZÉCHÉNYI Ferenc gyűjteménye nemcsak Magyarország keretein belül, hanem a cseheknél is nagy tekintélynek örvendett.¹ JANKOVICH Miklóssal kapcsolatban pedig arra hívjuk fel MAT'OVČIK figyelmét, hogy osztrák tanára, KOLLÁR Sámuel, az Erudita Societas Kishontensis tagja jól ismerte, levelezett vele, tehát felhívhatta rá CSAPLOVICs figyelmét.

Könyve utolsó fejezetében MAT'OVČIK bemutatja a könyvtár legfontosabb és legértékesebb könyveit és kéziratait. Felsorolása arról tesz tanúságot, hogy az alsókubini CSAPLOVICs-könyvtár anyagával a magyar könyvtárudományak és filológiának is törődnie kell. A könyv függeléke az ajándékozó levél eredeti latin szövegét és más fontos dokumentumokat közöl. Bő bibliográfia, számos illusztráció és orosz, német, valamint magyar nyelvű kivonat zárja le az értékes kötetet.

SZIKLAY LÁSZLÓ

Boldiš, Jozef: Vedecké knižnice Slovenskej Akademie Vied. Bratislava, 1963, Slovenská Akademia Vied. 158, 7 l.

J. BOLDIŠ könyve sokkal többet ad, mint amennyit címe ígér. A könyv első részének fejezeteiben amellett, hogy részletesen ismerteti az akadémia könyvtárhálózatának munkáját és problémáit, összefoglalja a tagolt tudományos intézmények, különösképpen pedig az akadémiai könyv-

¹ Vö. PRAŽÁK Richard: *Josef Dobrovský kapcsolatai Jankovich Miklóssal és Széchenyi Ferencsel.* Filológiai Közölny, 1962. VIII. 3—4. 315—326. l.

tárhálózatának elvi kérdéseit is. Következtetéseit a szocialista országok könyvtári tapasztalatainak általánosításából vonja le, és bőségesen idézi a hozzáférhető irodalmat, köztük a magyar szerzőket is. Az akadémiai könyvtárhálózatok problémáinak elvi tisztázására irányuló igényét teljes mértékben indokolja a Szlovák Tudományos Akadémia könyvtárhálózatának múltbeli és jelenlegi helyzete. Az akadémia és könyvtára is viszonylag fiatal intézmény. Kialakulása tulajdonképpen 1926-ban indul meg, amikor a bratislavai Komensky Egyetem mellett megalakul a Šafarik Tudományos Társaság. Ennek utóda 1939-ben a Szlovák Tudós Társaság, mely 1943-ban beolvad az újonnan alapított Szlovák Tudományos és Művészeti Akadémiába. Ezt 1946-ban újjászervezik, majd 1953-ban megtörténik a végleges átszervezése, és létrejön a Szlovák Tudományos Akadémia mint a szlovákiai tudományos munka csúciszerve. A könyvtár is híven követi ezt a fejlődést, és mai funkcióját szintén az akadémia átszervezése után nyeri, amikor számára is kijelölik a tudományos munkában betöltendő szerepet. A könyvtár a kialakuló akadémiai könyvtárhálózat központi irányító szervévé válik. Ezt a szerepet 1955 óta tölti be, ekkor vált önálló intézménnyé. A könyvtár feladatát ekkor helyesen jelölték meg, azonban alapvető hibát követtek el a célhoz vezető módszerek megválasztásában. Ugyanis centralizált könyvtári hálózatrendszert valósítottak meg, amelyben mind a szakmai, mind a gazdasági vezetés a központi könyvtár kezében volt, holott ennek sem a központi könyvtárban, sem az intézeti könyvtárakban nem voltak meg a szükséges feltételei. Az elmúlt évek során a hibák következményei egyre nyilvánvalóbbakká váltak, úgy hogy átszervezést kellett végrehajtani. Így érthetővé válik, hogy J. BOLDIŠ a könyvtárhálózat munkájának ismertetése során valamennyi kérdésnél az alapvető elvi kérdésekre hivatkozik, azokat definiálja, mert csak így küszöbölhetők ki azok a hibák, amelyeket a rossz gyakorlat során követtek el, és következményeiket még hosszú időn keresztül orvosolni kell.

J. BOLDIŠ abból az alapvető tételből indul ki, hogy a könyvtári hálózat alapkérdése a központi könyvtár és a hálózat tagjainak szervezeti viszonya. Csak ennek a viszonnak a helyes kialakítása teszi lehetővé az egész hálózat helyes működését. Az ideális állapot az lenne, ha az akadémiai hálózatban ki tudnának építeni egy univerzális központi könyvtárat és emellett minden intézetben optimális terjedelmű és anyagú speciális könyvtárakat. Gazdasági okok miatt azonban ez megvalósít-

hatatlan, ehelyett szükségszerű a hálózati könyvtárak fejlesztésének koordinálása. Szükségszerű a koordinálás azért is, mert sem a központi könyvtár, sem a hálózat tagjai külön-külön nem tölthetik be feladataikat.

A helyes kapcsolat tehát az, amely mind a központi, mind a hálózati könyvtárak speciális feladatának effektív végrehajtását lehetővé teszi.

A szervezeti egyesítésnek több formája lehetséges, amelyek az adott feladatoknak megfelelően lehetnek centralizált vagy decentralizált típusúak. BOLDIŠ az irodalom és a gyakorlat alapján három típust különböztet meg: 1. A hálózatban csak a csúcsadminisztrációt centralizálják, egyébként a hálózat tagjai teljesen önállóan végzik feladataikat. Ilyen rendszert vezetett be a Lengyel, a Csehszlovák és részben a Német Tudományos Akadémia könyvtárhálózata is. 2. A központi könyvtár az egész hálózat részére betölt meghatározott funkciókat, emellett az intézeti könyvtárak önállóan végzik a szerzeményezés, a feldolgozás és a szolgáltatások területén az alapvető tevékenységet. Ilyen rendszerű a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárhálózata, és erre tért át a Szlovák Tudományos Akadémia könyvtárhálózata is 1959-ben. 3. Az egész könyvtárhálózatot szorosan a központi könyvtárhoz kapcsolja az egységes költségvetés, a központi szerzeményezés és a feldolgozás. Ezt a rendszert vezette be a Szovjetunió Tudományos Akadémiája könyvtárhálózata.

BOLDIŠ minden alkalmat megragad annak hangsúlyozására, hogy e szervezeti típusok között értékbeli különbség nincs, pusztán a körülmények döntik el, hogy hol, mikor és melyik alkalmazható. Önálló fejezeteket szentel a hálózati munka egyes területeinek, a módszertani irányításnak, a szerzeményezésnek, a nemzetközi cserének és kölcsönzésnek, a katalógusrendszernek, a folyóiratok problémájának, a tudományos irodalom felhasználása kérdésének, és részletesen elemzi azokat a hibákat, amelyeket a központi könyvtár és a hálózat tagjai szervezeti viszonyának helytelen értelmezése folytán az objektív körülményeknek meg nem felelő hálózatrendszer bevezetése miatt követtek el. A döntő hiba a központi könyvtár szerepének lebecsülése volt a centralizált rendszeren belül. Ez aztán a szerzeményezett könyves folyóiratanyag helytelen mennyiségi és minőségi elosztásához vezetett, és azt eredményezte, hogy egyrészt a hálózattal együtt sem tudta betölteni feladatát az tudományos információk szolgáltatását az akadémian folyó tudományos munkához, másrészt nem épített ki megfelelő alapot az

akadémia jövőbeni kutatásaihoz szükséges tudományos információk területén sem. A fentebb ismertetett, a könyvtárhálózat általános elvi kérdéseivel foglalkozó fejezet mellett fontos elvi kérdéseket fejtetett ebben az akadémiai könyvtárhálózat szerzeményezési kérdéseivel foglalkozó fejezetben is.

Könyvének második részében a Szlovák Tudományos Akadémia tudományos könyvtáraival kapcsolatos gyakorlati tudnivalókat és adatokat ismerteti.

DARABOS PÁL

Myson, William: Librarianship as a carrier. London, 1963, Batsford, 120 l., 4 t. (Batsford Carrier Books.)

A pályaválasztási tanácsadó sorozat, amelynek keretében ez a könyvtárosi pályát ismertető könyv is megjelent, a fogtechnikusságtól kezdve a polgári repülésen át az újságírásig mindenféle foglalkozási ágat ismerteti.

A szerző, W. MYSON, gyakorló könyvtáros, egy kisebb londoni public library vezetője, a szakma gyakorlatát, követelményeit, lehetőségeit és szépségeit olvasmányos formában ismerteti.

Vázolva az újonccal szemben támasztott követelményeket (iskolai végzettség, fizikai és szellemi adottságok), igen helyesen, azt ajánlja, hogy a leendő könyvtáros először próbálja ki a gyakorlatban is, tetszik-e neki a könyvtári munka, és elmagyarázza, hogyan lehet hosszabb-rövidebb időre szóló ideiglenes könyvtári elfoglaltságot szerezni. Ezután ismerteti a közművelődési könyvtárakat, rövid történetüket, főbb formáikat és munkájukat, részletesen kitérve a fizetési és munkafeltételekre, majd röviden leírja az egyéb könyvtártípusokat (országos, kormányzati, egyetemi, iskolai, szak- és magánkönyvtárakat) és az országos könyvtárközi együttműködés szervezeti formáit is. Részletesen tájékoztat a könyvtárosképzés formáiról és módszereiről, a tanmenetről és a megkövetelt vizsgákról (ezen belül talál módot a katalógizálás és osztályozás lényegének rövid ismertetésére). Beszámol a bel- és külföldi elhelyezkedési lehetőségekről, a szakmai és érdekvédelmi szervezetek munkájáról (SLA, ASLIB, NAGLO stb.). Végül bemutatja egy tipikus közművelődési könyvtár egy heti munkáját. A művet a könyvtárosképző iskolák jegyzékét, az első alapfokú vizsga anyagát és az érdeklődők számára további irodalmat tartalmazó függelékek és tárgymutató egészítik ki.

A magyar könyvtáros a könyvben rövid összefoglalást talál az angol könyvtári viszonyokról, a könyvtári munka mindennapjainak gyakorlati kérdéseiről.

és óhatatlanul eszébe jut, mennyire égető probléma nálunk is a megfelelő utánpótlás toborzása.

SZILÁGYI TIBOR

Die Bibliothek der Technischen Hochschule Stuttgart 1962. Mit einer Darstellung ihrer Geschichte von Paul GEHRING. Stuttgart, 1962, Koschlig. 267 l.

A stuttgarti műegyetemi könyvtár díszes kiadvánnyal ünnepelte meg új épületének felavatását. A gazdagon illusztrált kötet részletesen ismerteti a legkorszerűbb elvek alapján épített és felszerelt könyvtárat, ugyanakkor bemutatja az egyik legrégebb német műegyetem könyvtárának a fejlődéstörténetét is.

A könyvtár alapításától, 1829-től osztózik a politechnikum könyvtárak sorsában: állandó harc ez a felsőbb hatóságok jogász és bölcsész szemléletű hivatalaival a létet jelentő magasabb dotációért. E könyvtárakat kezdettől fogva az jellemzi, hogy szorosabb kapcsolatot teremtenek az élettel, mint a zárt egyetemi gyűjtemények. A stuttgarti politechnikum 1841-i könyvtári szabályzata már lehetővé teszi, hogy a könyveket a tanárokon és a tanulókon kívül az iparosok és egyéb szakemberek is használhassák. A szaktárgyak képzése mellett nagy súlyt helyez a növendékek általános műveltségének emelésére is. 1885-ben már közös jegyzékben foglalták össze a tanszéki gyűjteményekben található könyveket, s ez az egyetemi központi katalógus egyik korai kísérlete. A könyvtár vezetői közül kiemelkedik Ernst MARX, aki 1919-től 1933-ig állt könyvtár élén. A fasiszta uralom a könyvtárra is végzetes következménnyel járt: 1944-ben bombatámadás következtében elpusztult az épület és az állomány 40%-a. Az új épületet 1959 és 1961 között emelték, s a legmodernebb követelményeknek megfelelően rendezték be. A 650 000 kötetre biztosított férőhelyből 200 000 kötet szabadpolcokon áll az olvasók rendelkezésére. A flexibilitás elvét érvényesítve, a belső átalakítások építkezés nélkül is egyszerűen és gyorsan megoldhatók. A legkorszerűbbek a könyvtár épületgépészeti, hírközlő és egyéb technikai berendezései is (csőposta, szállítószalagok, fotocella stb.).

MÓRA LÁSZLÓ

Drtna, Jaroslav: Der Schlagwortkatalog. Leipzig, 1961, Verl. Buch- und Bibliothekswesen. 96 l.

A szerző munkáját a prágai Károly Egyetem könyvtártudományi tanszékén elhangzott előadások, az Egyetemi Könyvtár tárgyszókatálógusával szerzett tapasztalatok, továbbá az 1938—45 között éven-

ként megjelent *Bibliografický katalog Československé Republiky* tárgyszójegyzékének a felhasználásával állította össze.

A tárgyszó-katalogizálás problémáiról folyó élénk vita világosan mutatja, mennyire fontos a gyakorlat számára az alapvető elvi tételek tisztázása. A három nagy egységre tagolt mű első szakasza a történelmi rész. A szerző nem elégszik meg a tárgyszó-katalógus múltjával kapcsolatos nevek és címek pusztá felsorolásával, hanem jellemzi és értékeli is azokat. Külön fejezetben foglalkozik Martin SCHRETTINGERREL (1772—1851), a müncheni udvari könyvtár egykori könyvtárosával, illetve annak munkatársával. Hasonlóképpen ismerteti a híres amerikai könyvtáros, CUTTER által összefoglalt tárgyszókatalógus szabályait. Bemutatja a Szovjetunió, Németország, Csehszlovákia nagy könyvtárai hasonló katalógusainak fejlődését. Etörténeti áttekintésből kitűnik, hogy a jelenleg vitatott problémák hosszú sora mennyire ismert volt már a korábbi időkben, s megoldásuk

mennyire foglalkoztatta a szakembereket.

A második rész a tárgyszókatalógusra vonatkozó elméleti és gyakorlati összefoglalás. Részletesen tárgyalja felépítését, szerkesztését és anyagát. Mindengyakorlatban megvalósított vagy megvalósítandó mozzanatot először elméletileg pontosan megindokol, majd annak gyakorlati kivitelezését adja, lehetőleg mindenütt példákkal illusztrálva.

A harmadik rész rámutat annak a fontosságára, hogy a tárgyszókatalógusnak az egyes nyelvek jellegét feltétlenül figyelembe kell vennie. Hasznos tanácsokkal szolgál az ilyen katalógus szerkesztéséhez szükséges segédeszközökre. Hangsúlyozza a szakkatalógus és tárgyszókatalógus közötti különbséget, és ismételtelen kiemeli utóbbinak igen fontos, de csupán segédkatalógus, illetve segédeszköz jellegét.

A művet a vonatkozó legfontosabb irodalom jegyzéke egészíti ki.

WITTEK LÁSZLÓNÉ

BIBLIOGRAFIÁK

Mittelalterliche Bibliothekskataloge Österreichs. Bd. 3. Steiermark. Bearbeitet von Gerlinde MÖSER—MERSKY. Graz—Wien—Köln, 1961. 129 l.

Újabb kötete jelent meg 1961-ben annak a középkori könyvlajstromok közreadó kiadványsorozatnak, amelynek elindítását még 1897-ben határozta el az osztrák Tudományos Akadémia. Az a bizottság, amely a munka kivitelezése céljából létesült, hamarosan arra a meggyőződésre jutott, hogy az eredetileg a régi Német Birodalom egész területére tervezett kiadványsorozatot két, az akkori politikai helyzetnek, illetőleg az országhatároknak megfelelő részre kell tagolni. Ehhez képest az 1915-ben megjelent első kötet (Niederösterreich) után Ausztria és Németország részéről párhuzamosan jelentek meg kötetek. Osztrák részről 1929-ben másodikiként az első kötet regisztere, harmadikként pedig a jelenlegi, már regiszterrel is ellátott Steiermark-kötet jelent meg. A Németországban kiadott második, ill. a három részből álló harmadik kötet Erfurt, Eichstädt, Bamberg idevágó forrásanyagával 1928 és 1962 között látott napvilágot.

Történelmi, politikai események, személyi változások okozták, hogy ilyen távoli időközben követték egymást a kiadványok, amelyeknek sorát a jövőben is folytatni kívánják.

A könyv-, ill. könyvtárlajstromok általában jelentős forrásanyaggal járulnak hozzá a középkorra vonatkozó ismereteinkhez. De nem egyedüli és nem is elsődleges források ezeknek. A művek pusztá lajstromában eligazodni jóformán csak az tud, aki a fennmaradt szövegeket, a kor történetét, irodalmát ismeri. Elsőbbrendűnek tűnik tehát maguknak a szövegeknek a megismerése, nagyobb a jelentősége a különböző szövegkiadási sorozatoknak.

Középkori forrásanyag közzétételét, megismerését nem egy nemzetközi szövegkiadási vállalkozás tűzte ki céljául. Ezzel foglalkozik többek között egy egész intézmény, a párisi Institut de Recherche et d'Histoire de Textes. Ennek az intézménynek egyik munkatársa, G. OUY, nemrégiben fejtette ki nézeteit a középkori kéziratanyag tudományos forrásként való feltárásáról, felhasználásáról (*Pour une archivistique des manuscrits médiévaux*. Bulletin des Bibliothèques de France, 1958.). Fejtegetéseit azért tartjuk érdekesnek itt megemlíteni, mert érdekes párhuzamot vagy talán inkább ellentétet alkotnak azzal az elgondolással, amelynek eredményeképpen a középkori könyvtárlajstromok nyomtatásban való megjelentetése megvalósult. OUY a könyvjegyzékeket csupán segédeszközöknek tekinti az elsőrendű cél: az egyes könyvtáregységek